

P+

SPECIAL

Jaargang 19
Week 40 | 2020

Mondiaal FNV wil
sociale audits bij
grote infraprojecten

Toezicht ontbreekt

A woman is shown from the waist up, carrying a large, heavy sack of cement on her head. She is wearing a red hard hat and a yellow safety vest over a light-colored, patterned long-sleeved shirt. Her expression is one of strain or concern. The background consists of a wooden structure, possibly a scaffolding or a wall under construction. The sack she is carrying has some text on it, including 'HEIDE' and 'TWC DS 047'.

Wanneer toezicht ontbreekt

Werknemers die bij de bouw van een waterkrachtcentrale overwerk niet krijgen uitbetaald. Vrouwelijke bouwvakkers die tijdens de aanleg van een hoofdweg verkracht worden door een manager. Twee voorbeelden van misstanden in infrastructurele projecten met leningen van ontwikkelingsbanken. Internationale financiële instituten investeren voornamelijk in grote en dure projecten in armere landen. De vakbeweging dient klachten in wegens gebrek aan toezicht op de uitvoering van deze dure infraprojecten.

Al in 2018 ontving de International Finance Corporation (IFC), gelieerd aan de Wereldbank, een klacht van de internationale vakbond voor de bouwsector Building and Wood Workers' International (BWI). IFC financiert de bouw van een waterkrachtcentrale in Pakistan, die wordt uitgevoerd door het bedrijf Karot Hydro. De drieduizend projectmedewerkers wilden een vakbond oprichten, maar dit werd afgewezen door een ambtenaar in Punjab. Uiteindelijk werd de oprichting via de rechtbank afgedwongen. "We lieten IFC weten dat werknemersrechten werden geschonden", vertelt Apolinar Tolentino, regionaal vertegenwoordiger van BWI in Azië en de Pacific. "Wat indruist tegen hun eigen zogenoemde *performance standards*. We verwachtten dat IFC druk zou uitoefenen op de Pakistaanse overheid en Karot Hydro, maar dat gebeurde niet. Ze probeerden het klein te houden."

De afgelopen maanden verergerde de situatie. Tolentino: "De vakbond verzamelde alle klachten. Sommige werknemers hadden geen contract, er heerste gebrek aan persoonlijke beschermingsmiddelen, overwerk werd niet uitbetaald. Vakbondsleders werden ontslagen

of geïntimideerd. En het bedrijf weigerde in goed vertrouwen te onderhandelen met de werknemers."

In deze corona-tijd verstrekt het bedrijf weliswaar maskers, maar van slechte kwaliteit. Het management voerde geen sociale afstand-protocol in. Werknemers mogen het terrein niet af, ook niet wanneer een familielid is overleden. Voor de vakbeweging was de maat vol: BWI diende een klacht in bij de Compliance Advisory Ombudsman van de IFC. Op 6 september hoorde Tolentino dat de klacht in behandeling wordt genomen.

IFC is nu verplicht een assessment-rapport te maken. Daarna zijn er twee opties: een mediator gaat op zoek naar een oplossing, waarin beide partijen zich kunnen vinden. Of er volgt een beoordeling van de naleving door een externe partij, voor zowel IFC als Karot Hydro. "We gaan voor de tweede optie", zegt Tolentino, "want we vertrouwen IFC en het bedrijf niet meer. Ze hebben twee jaar de tijd gehad om zaken te verbeteren. Het wordt tijd dat we recht doen aan de werknemers van Karot Hydro."

SOCIAL CASE **SOCIALE AUDITS**

◀ De financiers van grote infrastructurele werken hebben nog geen klachtensysteem voor bouwvakkers die misbruikt worden.

Mondiaal FNV steunt internationale vakbonden in hun lobby richting internationale financiële instituten, kortweg IFI's. "We zoeken altijd naar plekken waar we toegevoegde waarde kunnen hebben op lokaal niveau", legt beleidsadviseur Wilma Roos uit. "De Nederlandse overheid geeft geld aan IFI's en is bijvoorbeeld aandeelhouder van de Asian Development Bank. Elk voorjaar zijn hierover zogenoemde *spring meetings*. Dan praten wij ambtenaren van Buitenlandse Zaken bij en regelen ontmoetingen tussen hen en onze vakbondspartners elders. Zo proberen we de misstanden die we constateren onder de aandacht te brengen."

"Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat grote infraprojecten een positieve impact hebben op de lokale samenleving"

Mondiaal FNV gaf Linnea Wikström, wereldwijde coördinator bouw en infrastructuur bij BWI, mede de opdracht wereldwijd onderzoek te doen naar misstanden bij projecten in de bouw en infrastructuur. Ze deed zeventien casestudies van projecten die gefinancierd werden door IFI's in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. "Het ging om klachten over ernstige schendingen, daar waar arbeidsstandaarden met voeten werden getreden", vertelt Wikström. Zo was er bij enkele Afrikaanse projecten sprake van dwangarbeid, maar ook veelvuldig onbetaald overwerk. "Werk dat de werknemers niet konden weigeren, anders verloren ze hun baan." In Kenia werd gewerkt aan een nieuwe weg. Daar interviewde Wikström een vrouw die klaagde over het feit dat ze geen tweede overall had. "Ze zei dat ze haar overall op zondagavond waste, maar maandagochtend weer aan moest. En dan was-ie nog niet droog. Toen ik doorvroeg, bleek dat ze zeven dagen per week werkte, meer dan twaalf uur per dag, al drie jaar

lang. De vakbond is toen gaan onderhandelen en heeft in elk geval een vrije dag per week kunnen regelen voor alle werknemers." Seksuele intimidatie van vrouwelijke bouwvakkers komt ook regelmatig voor, vertelt Wikström. "In Tanzania werd gewerkt aan de aanleg van een spoorweg. Daar is een vrouw verkracht door de manager van een Turkse multinational. Na de klacht werd zij ontslagen. Collega's gingen daarop in staking. De man is uiteindelijk teruggestuurd naar Turkije. De vrouw kreeg geen ontslagvergoeding; ze wilde zelf niet meer terug naar haar baan."

De vakbondslobby bij IFI's heeft de afgelopen jaren vruchten afgeworpen. Zo heeft de Asian Development Bank onder druk van de vakbeweging een secretaris aangesteld speciaal voor arbeidskwesties. Ook is er bij deze bank een klachtensysteem ingevoerd. Wikström: "Voor de rest behalen individuele bonden successen wanneer ze ondersteuning van het BWI-hoofdkantoor krijgen, aangezien deze internationale bond nog steeds een groot respect geniet bij bedrijven en de IFI's. Daar zijn tal van concrete voorbeelden van. In Tanzania kregen meer dan duizend arbeiders een nieuwe lunchdistributeur, nadat ze steeds voedselvergiftiging opliepen door het eten van een slechte cateraar. In Ethiopië slaagden we erin om het minimumloon te verhogen met ongeveer 1,5 keer."

Lobbyen bij de IFI's is een tijdrovende kwestie, zegt Wikström. "Omdat de procedures om klachten in te dienen moeilijk zijn, en we soms gewoon niet gehoord worden. Tegelijkertijd kun je met kleine veranderingen veel bereiken voor veel mensen tegelijk. Het belang van de lobby door de vakbeweging is dus evident. Er moet voor bedrijven een tegenhanger zijn die bij IFI's lobbyt op het gebied van duurzaamheid en rechten. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat dit soort projecten niet alleen een positieve impact heeft op grote samenwerking, maar ook op de lokale samenleving." ■

Linnea Wikström doet wereldwijd onderzoek naar misstanden bij grote infraprojecten: "Een wegwerkerster in Kenia bleek zeven dagen per week te werken, meer dan twaalf uur per dag, al drie jaar lang."

WAAROM WORDEN ARBEIDSRECHTEN NIET GEMONITORD?

Begin oktober 2020 lanceert BWI de campagne 'Development without exploitation', om sociale audits bij elke lening van IFI's af te dwingen. "Een groot probleem is dat de IFI's geen monitoringsysteem hebben voor projecten die ze financieren", legt Linnea Wikström van de internationale bouwbond BWI uit. "Ook geen actieve audit wat betreft arbeidsrechten. Alles draait om een klachtensysteem. Maar soms hebben vakbonden geen toegang en dan moeten de klachten van werknemers zelf komen. Eigenlijk zouden ze elke drie tot zes maanden een sociale audit moeten uitvoeren. We hopen met de campagne de noodzaak hiervan duidelijk te maken."

Websites

+ Mondiaal FNV

- + TEKST ASTRID VAN UNEN
- + FOTOGRAFIE LINNEA WIKSTRÖM EN JEROEN VAN LOON
- + ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10
- + UITGEVERIJ ATTICUS BV
- + WWW.P-PLUS.NL